

Dekker ondermijnt de **naam** van onderzoeksjournalistiek juist op het punt waarop het vak zich zou moeten onderscheiden: zorgvuldig, toetsbaar feitenonderzoek in plaats van speculatief, emotioneel geladen storytelling. Zijn werk rond de Bijlmerramp laat zien hoe een journalist die zich toe-eigent dat hij “de doofpot onthult”, in de praktijk vooral complottheorieën voedt die slecht te staven zijn, maar maatschappelijk wél veel schade aanrichten.^{[1][2][3][4]}

Kern van het probleem

Onderzoeksjournalistiek vraagt om strenge zelfdiscipline: je zet grote woorden alleen in als je bewijs stevig is, je weegt alternatieve verklaringen, en je laat zien waar je eigen kennis ophoudt. Dekker doet het omgekeerde: hij stapelt anekdotes, suggesties en losse waarnemingen op tot vergaande conclusies over fraude, doofpotten en “ware toedrachten” die door officiële onderzoekers en onafhankelijke expertises niet gedragen worden. Historisch Nieuwsblad beschrijft bijvoorbeeld hoe zijn boek *Going down, going down* allerlei complottheorieën over route, lading en pilotenkeuzes heeft aangejaagd, terwijl bij toetsing blijkt dat veel van die claims simpelweg niet kloppen of niet te onderbouwen zijn.^{[5][6][2][3][4][1]}

Dat is geen detailfout, maar raakt de kern: onderzoeksjournalistiek verliest haar legitimiteit als journalisten hun eigen wantrouwen boven feitelijke weerleggingen plaatsen. Waar onderzoeksjournalisten normaal corrigeren als de feiten anders blijken te liggen dan gedacht, zien we bij Dekker een hardnekkig vasthouden aan eerder geformuleerde verdenkingen – zelfs nadat de parlementaire enquête, NLR-berekeningen en andere technische onderzoeken de feiten helder hebben neergezet. In plaats van “ik zat ernaast” volgt dan: “zie je wel, het bewijst dat de waarheid wordt tegengewerkt”, waarmee het complotdenken wordt versterkt.^{[7][3][8][4][1]}

Voorbeelden van schadelijke patronen

Een eerste, emblematisch voorbeeld is zijn volhouden dat er bewust met de route is gerommeld en dat er sprake is van een “derde rondje” dat zou zijn verzwegen. Dat beeld is via zijn publicaties en mediaoptredens diep in de herinnering van veel Bijlmerbewoners en kijkers van *Rampvlucht* terechtgekomen, terwijl technische analyses en getuigenissen onder ede die lezing juist corrigeren. Het gevolg: officiële rapporten worden weggezet als onbetrouwbaar, terwijl een journalist met aantoonbare misinterpretaties als hoeder van de waarheid wordt gecast.^{[6][2][3][4][9][1]}

Een tweede voorbeeld is zijn rol bij de verbeelding van “witte pakken”, Mossad en gevaarlijke lading, waarin hij telkens de suggestie levend houdt dat er veel méér aan de hand is, zonder dat daar concreet bewijs voor op tafel komt. In interviews en in de kring rond *Rampvlucht* zien we dat hij graag vertelt over dreigingen en schimmige krachten, met als impliciete boodschap: vertrouw de officiële verhalen niet, vertrouw mij. Historisch Nieuwsblad heeft expliciet vastgelegd dat sommige van zijn reacties zijn

weggelaten omdat ze in strijd waren met de feiten en slechts voor meer verwarring zouden zorgen – een uitzonderlijk harde constatering voor iemand die zich als onderzoeksjournalist profileert.^{[10][2][11][4][9][1]}

Een derde voorbeeld is zijn houding tegenover deskundigen die zijn narratief tegenspreken. Benno Baksteen, destijds voorzitter van de pilotenvereniging, vertelt hoe Dekker bleef volhouden dat men op het IJsselmeer had kunnen landen, ook nadat hij daar professioneel-tegengeluid op kreeg. Juist een onderzoeksjournalist zou zich dan opnieuw moeten verdiepen, scenario's doorrekenen, alternatieve bronnen raadplegen en vervolgens zijn eigen hypothese herzien of nuanceren. In plaats daarvan worden zulke correcties ingepast in een verhaal waarin “de professionele wereld” onderdeel van het probleem is – opnieuw een verschuiving van toetsbare journalistiek naar een gesloten complotframe.^{[2][3][1][5][7]}

Effect op publiek en vak

Voor burgers, en zeker voor direct betrokkenen zoals de bewoners van de Bijlmer, is het onderscheid tussen serieuze onderzoeksjournalistiek en speculatieve complotjournalistiek niet altijd makkelijk te maken. Als iemand als Dekker – met de geloofwaardigheid van een kwaliteitskrant, een parlementaire entourage en een succesvolle tv-serie – zich presenteert als degene die “de doofpot onthult”, wordt dat snel gezien als het toppunt van onderzoeksjournalistiek. De ironie is dat precies die stijl, waarin bewijs, nuance en transparantie het afleggen tegen dramatische verdenkingen, de reputatie van het hele vak beschadigt: critici kunnen alle onderzoeksjournalistiek wegzetten als speculatief en complotterig, juist omdat figuren als Dekker de norm naar beneden halen.^{[12][13][3][11][4][9][7]}

Voor de verwerking van de ramp werkt dit bovendien contraproductief. Wanneer je jaar in, jaar uit hoort dat essentiële waarheden nog steeds verborgen worden gehouden, wordt rouwwerk onnodig verlengd en vastgezet in woede en wantrouwen. De website over het ongevalonderzoek wijst er expliciet op dat het aanwakkeren van complottheorieën slachtoffers niet helpt in hun verwerking, maar hen gevangen houdt in een verhaal waarin geen enkel feit ooit genoeg kan zijn om de verdenkingen te laten stoppen. Ook dat is een vorm van schade waarvoor de onderzoeksjournalist verantwoordelijkheid draagt: niet alleen wat je onthult, telt, maar ook wat je aanricht als je blijft strooien met onbewezen insinuaties.^{[8][1][12][7]}

Normatief oordeel

Gemeten aan klassieke criteria voor onderzoeksjournalistiek – hoor en wederhoor, transparantie over bronnen en onzekerheden, bereidheid tot correctie, scheiding tussen bewezen feiten en hypothesen – komt Dekker in dit dossier duidelijk tekort. Hij representeert een verleidelijke, maar gevaarlijke variant van het vak: de journalist als morele aanklager die, eenmaal overtuigd van een doofpot, elk

tegenbewijs ziet als extra bewijs dat de doofpot werkt. Dat is inhoudelijk schadelijk voor het publieke begrip van de Bijlmerramp, en normatief schadelijk voor de reputatie van serieuze onderzoeksjournalistiek, die juist leeft van twijfel, zelfcorrectie en het vermogen om feit en verbeelding uit elkaar te houden.^{[3][4][1][5][12][7]}

1. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/complot-theorieen>
2. <https://www.historischnieuwsblad.nl/7-complottheorieen-over-de-bijlmerramp-wat-is-ervan-waar/>
3. <https://www.historischnieuwsblad.nl/enquetecommissie-bijlmerramp-werkte-complottheorieen-in-de-hand/>
4. <https://www.historischnieuwsblad.nl/dossiers/bijlmerramp/>
5. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl>
6. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/route>
7. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/analyses>
8. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/de-enquete>
9. https://npo.nl/start/video/rampvlucht_2
10. <https://www.youtube.com/watch?v=3VByCAwHcp0>
11. <https://www.facebook.com/KRONCRV/videos/bekijk-rampvlucht-de-documentaire/589785129602949/>
12. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/slotopmerkingen>
13. <https://www.facebook.com/KRONCRV/posts/de-cast-is-bekend-deze-mensen-zie-je-dit-najaar-terug-in-rampvlucht-eeen-op-werke/8460155580664919/>
14. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/de-grootste-mythen>
15. <https://www.elal1862accidentinvestigation.nl/tegensas>